

Remissvar från Arboga kommun på Mälarenergi Elnät AB:s nätutvecklingsplan

Författat av:

Ivan Barck, Energikontoret i Mälardalen

Isabella Agerhäll, Energikontoret i Mälardalen

På uppdrag av:

Linda Stenkvist, Arboga kommun

Sammanfattning

Arboga kommun har tagit del av Mälarenergi Elnäts utkast för nätutvecklingsplan och kommer i denna bilaga med kommentarer och synpunkter på dess innehåll. Svaret utgår från en kommuns generella förutsättningar som systemaktör, samt de specifika förutsättningar som råder i Arboga kommun. Denna bilaga har tagits fram av Energikontoret i Mälardalen, på uppdrag av kommunen, och kommunen ställer sig bakom dess innehåll.

Sammanfattningsvis ser Arboga kommun positivt på Mälarenergi Elnäts engagemang för att stärka förutsättningarna för kommunen att växa, och nätutvecklingsplanen bidrar med transparens om kapacitetssituationen i delområdet som Arboga tillhör.

Nätutvecklingsplanen skulle dock bli tydligare om områdesindelningen särredovisade Arboga kommun, i stället för att aggregera Arbogas behov tillsammans med tre andra kommuner. Fördelar med att göra en områdesindelning efter mottagningsstation, alternativt kommungränser, är genomgående återkommande i detta svar.

Utöver kommentarer kopplat till områdesindelningen efterfrågas även tydlighet kring hur framtida kraftproduktion har hanterats, hur verksamheters vilja att övergå från fossil verksamhet påverkar effektprognosen, samt vilka behov Mälarenergi Elnät ser av flexibilitetstjänster i väntan på att nätinvesteringar genomförs.

Övergripande kommentar till Mälarenergi Elnäts nätutvecklingsplan

I Arboga kommun är man insatt i begränsningarna för anslutning till elnätet, och man värdesätter de dialoger som nu förs för att möjliggöra planerad tillväxt i Arboga. Kommunen ser positivt på Mälarenergi Elnäts engagemang i de lokala förutsättningarna rörande nätkapaciteten i Arboga, och kommunen uppmuntrar de initiativ som Mälarenergi Elnät har tagit kring att samla näringslivets aktörer för att belysa deras potentiella roll för att förbättra anslutningsmöjligheter i väntan på nätutbyggnad.

Samtidigt välkomnar kommunen nätutvecklingsplanen och man ser hur den kan komma att vara ett viktigt underlag till kommunens strategiarbete kopplat till den fysiska planeringen, samt ett viktigt underlag för utomstående aktörer att kunna vända sig till för att kunna göra tidiga bedömningar om deras potentiella etableringar. Kommunen ser värdet av att systemaktörer får insyn i deras specifika förutsättningar, och man ser att det är av stor vikt att en nätutvecklingsplan inte bara redogör för utmaningarna, utan också att det framgår vilka lösningar Mälarenergi Elnät öppnar upp för och därigenom hur det beräknade effektbehovet förväntas hanteras innan och efter nätförstärkningar är på plats.

Vidare i detta remissvar följer kommentarer till utvalda kapitel i nätutvecklingsplanen.

1.2 Uppgifter om företagets elnät

Mälarenergi Elnäts verksamhet och anläggningar är tydligt beskrivet i nätutvecklingsplanen. Det är rimligt att nätområdet har delats upp, med tanke på hur matningen sker och hur investeringar i överliggande nät kommer påverka förutsättningarna i de olika delarna av elområdet. Den indelning som har gjorts gör det dock svårt för Arboga kommun att förstå deras specifika förutsättningar, i och med att de redovisas aggregerat med tre andra kommuner. Det vore önskvärt att nätområdet delades upp i fler delområden utifrån mottagningsstation, alternativt med aggregering efter kommungeografisk avgränsning. På så vis skulle det öka förståelsen för Arboga kommuns enskilda förutsättningar.

2.1 Redogörelse för företagets prognosarbete

Nätutvecklingsplanen ger en tydlig redogörelse över hur effektbehov har beräknats och vilka antaganden som har gjorts. Det görs även tydligt hur kommunens underlag har översatts till ett effektbehov.

Beräkningar har aggregerats till mottagningsstation, vilket upplevs vara en rimlig bedömning för beräkningarnas geografiska avgränsning. Detta bör också möjliggöra

redovisning för delområden per mottagningsstation, som föreslaget i kommentaren till kapitel 1.2.

Hanteringen av anslutningsärenden görs tydlig i nätutvecklingsplanen. Det är förståeligt att osäkerheten är stor, men ändå försöker Mälarenergi Elnät beskriva det framtida behovet med den kunskap de har idag. Detta är rimligt i och med att anslutningsärenden med stor sannolikhet kommer att kräva stora nätinvesteringar, även om omfattningen är svår att prognosticera. Nätutvecklingsplanen är inte juridiskt bindande och kommunen har förståelse för att den redovisar en ögonblicksbild efter det underlag som nätägaren har haft tillgång till vid framtagandet av nätutvecklingsplanen.

Borgerlig tillväxt för industri och verksamhet bedöms öka med 1% samtidigt som energieffektiviseringen på höglasstimme förväntas vara 1%. Ska det tolkas som att Mälarenergi Elnät bedömer att det inte finns något tillkommande behov från industri och andra verksamheter sett till den borgerliga tillväxten under de kommande tio åren? Nätutvecklingsplanen berör inte eventuella effektbehov på grund av de omvärldsfaktorer som leder till industrier och verksamheters omställning från fossil verksamhet. Detta innebär i många fall elektrifiering, vilket bör påverka behovet från industrier och andra verksamheter. Som exempel har kommunen kännedom om en större effektförbrukare i kommunen som utvärderar möjligheten att övergå från fossil uppvärmning till värmepump. Även om Mälarenergi Elnät inte har kännedom om det specifika ärendet så borde det vara ett beteende hos industrier och verksamheter som är att vänta sett till omvärldsfaktorer.

Den metod som Mälarenergi Elnät beskriver kan inte användas för att uppskatta behovet av överföringskapacitet på grund av tillkommande produktion som är dimensionerande under andra timmar än årets höglasstimmar. Ett exempel kan vara solelsproduktion som i regel har sin högsta produktion under dagar då det är generellt låg efterfrågan från effektförbrukarna. Detta kan leda till behov av överföring till överliggande nät, vilket i sin tur kan leda till behov av förstärkningar i de egna anläggningarna. Mälarenergi Elnäts bedömning verkar enligt nätutvecklingsplanen vara att de inte ser att behovet av överföringskapacitet är så pass stort att det riskerar leda till kapacitetshöjning i det egna nätet. Om detta inte stämmer önskas ett förtydligande kring vilka risker Mälarenergi Elnät ser med utbyggnaden av solelsproduktion, sett till Mälarenergi Elnäts egna anläggningar. Det önskas även förtydligande kring hur Mälarenergi har bedömt behovet av överföring till överliggande nät. Bygger det på tillväxt av småskalig produktion, större anslutningsärenden, eller en kombination? Hur har man bedömt behoven av överföringskapacitet från solelsproduktion i relation till de krav som

ställs på offentliga verksamheter i och med de nya EU-direktiven¹, vilka rimligtvis kommer leda till ett stort tillskott av anslutna solpaneler?

2.2 Prognos för behovet av överföringskapacitet i elnätet 2025–2034

I 2.2.1 nämns att det ”inom respektive delområde finns en viss spridning där en kommun och/eller mottagningsstation kan ha ett nästintill oförändrat effektbehov medan en annan har ett ökande behov”. Om behov och förutsättningar redovisades för respektive mottagningsstation, eller i alla fall aggregerat för respektive kommun, skulle förståelsen för respektive kommuns förutsättningar göras tydligare och det skulle öka transparensen gentemot Arboga kommun som systemaktör.

Utifrån nätutvecklingsplanens redovisade beräkningsmetod har en ansats att beräkna behovet från kommunens underlag gjorts. Uppskattningsvis beräknas behoven från de redovisade planerna till cirka 8 MW, och av dessa beräknas ett behov på cirka 6 MW tillkomma innan nätförstärkningarna 2028. Om detta är i storleksordning med vad Mälarenergi Elnät har uppskattat det framtida behovet i Arbogas planer till så visar det att metoden beskriven i 2.1 är väl utförd. Det är dock ändå önskvärt att Arbogas behov redovisas i ett eget delområde, för att undvika eventuell osäkerhet kring Arbogas specifika behov.

2.3 Systemets nuvarande förmåga att möta prognosen

Nätutvecklingsplanen erbjuder god transparens kring Mälarenergi Elnäts behov av att neka anslutning i vissa fall och vad detta beror på. Det hade dock varit önskvärt med en redovisning av vilka andra samhällsekonomiskt möjliga lösningar som har övervägts för att möjliggöra anslutning, till exempel villkorade avtal för nya eller befintliga systemaktörer.

Mälarenergi Elnät nämner i 2.3.1 att de ser att det i vissa områden inom det västra delområdet inte är möjligt att ansluta alla potentiella förfrågningar. Det vore önskvärt att nätutvecklingsplanen kunde precisera dessa områden. På så vis får kommunen och andra aktörer insyn kring var det idag finns kapacitetsbegränsningar och därmed var behovet av flexibilitetslösningar är som störst.

¹ EU:s nyligen antagna förordning om byggnaders energiprestanda (EPBD) ställer krav på installation av solpaneler på offentliga byggnader med start senast 2027. Se EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2024/1275 om byggnaders energiprestanda, artikel 10 stycke 3.

3.1 Företagets tillvägagångssätt vid planering av åtgärder

Det är förståeligt att nätutvecklingsplanen inte redovisar alla investeringsbehov på alla spänningsnivåer. Därför är det rimligt att nätutvecklingsplanen fokuserar på att identifiera behov av uttag från överliggande nät och identifierar investeringsbehov i egna anläggningar som möjliggör ett ökat uttag från överliggande nät. Dessa kommer rimligen leda till ledtider som riskerar att resultera i att anslutningar nekas om behoven inte kan mötas med flexibilitetslösningar i väntan på nätutbyggnad. Investeringar som sker inom områdeskoncession, med komponenter som inte är utsatta för långa ledtider från leverantörer, bör ha goda förutsättningar för att kunna möjliggöra anslutningar inom ellagens bestämmelser om anslutningsplikt och skälig tid. Om Mälarenergi Elnät anser att behov som kommer kräva nya anläggningsdelar inom områdeskoncessionen kan hanteras inom anslutningsplikten så vore det önskvärt att det förtydligades i nätutvecklingsplanen. På så vis kan kommunen och andra systemaktörer få tydligare förståelse över vad som föranleder en nekad anslutning.

3.3 Behov av flexibilitetstjänster och andra resurser

I nätutvecklingsplanen beskrivs att Mälarenergi Elnät inte har för avsikt att använda sig av marknadsbaserade lösningar för att hantera de prognosticerade behoven för flexibilitet till 2034. Dock finns en avsikt att "under de kommande åren" införa de större förändringar i verksamheten som krävs för att möjliggöra marknadsbaserade lösningar. Detta skapar en viss otydlighet för vilka behov och förutsättningar som kommer finnas framöver. Det är onödigt att stänga dörren helt för marknadsbaserade lösningar även om det i nuläget är osäkert i vilken omfattning de kommer kunna användas.

I Arboga kommun, där det är känt att det kommer krävas flexibilitetslösningar för att kunna ansluta innan den nya mottagningsstationen är på plats, är det viktigt att förstå omfattningen och typen av flexibla resurser som kommer krävas. Förutom att det hade underlättat om behovet redovisades på mottagningsstations- eller kommunnivå så skulle innehållet i 3.3.1 kunna tydliggöras ytterligare. Tabell 5 beskriver "prognosticerad tillgänglig effekt". Ska det tolkas som att resurser motsvarande denna effekt redan finns? Eller att det i alla fall redan finns avtal för att den kommer finnas? Det hade underlättat om det i nätutvecklingsplanen tydligare beskrevs vad som ligger till grund för innehållet i tabell 5. Mälarenergi Elnät föreslås följa den givna rubrikordningen och först beskriva vilket behov som finns (under 3.3.1), sedan beskriva i vilken omfattning och vilken typ av resurser som behovet kommer kräva (under 3.3.2). Om det finns fall där det finns ett behov som på grund av att det inte finns marknadsmodeller eller tekniska lösningar inte kan mötas, så bör även detta redovisas.

Mälarenergi Elnät föreslås definiera behov för flexibilitetstjänster som *effektbehov som inte kan mötas med nätutbyggnad inom den tid som behovet uppstår* eller förtydliga skillnaden mellan behov och tillgänglig effekt.

Transparens gällande flexibla resurser är viktigt för Arboga kommun både i egenskap av systemanvändare och potentiell leverantör av flexibla tjänster och i egenskap av möjliggörare för andra aktörer. Om det finns behov av flexibilitetsresurser i området kan kommunen prioritera att attrahera den typen av etableringar, speciellt om det innebär större möjligheter till anslutningar av andra verksamheter.

4 Företagets bedömning om de planerade åtgärderna för perioden 2025–2034 möter behovet

I nätutvecklingsplanen görs bedömningen att behoven på aggregerad nivå kommer kunna mötas med planerade investeringar, men att vid vissa specifika nätstationer behövs alternativa lösningar införas för att kunna ansluta de förväntade nyanslutningsförfrågningar som finns i området. Utifrån de dialogmöten som Mälarenergi Elnät har fört med kommunen antas att mottagningsstationen i Arboga kommun är en av de platser där alternativa lösningar behöver införas. Arboga kommun välkomnar de initiativ som Mälarenergi Elnät har öppnat upp för när det kommer till näringslivets potential att bidra med flexibilitet för att möjliggöra nyanslutningar. Kommunen uppmuntrar även till ett fortsatt arbete med att hitta sådana lokala alternativa lösningar, och kommunen står redo att bidra i det arbetet.

I nätutvecklingsplanen önskas att behoven av alternativa lösningar kunde tydliggöras med vilket effektbehov som finns fram till nätförstärkningarna 2028, samt hur Mälarenergi Elnät ser att dessa kan mötas. Detta skulle möjliggöra för kommunen att kunna göra egna bedömningar av hur de aktivt kan arbeta som systemaktör för att stötta Mälarenergi Elnät i väntan på nätutbyggnad. En tydligare transparens kring behov av flexibilitetstjänster i Arboga skulle även öppna dörren för andra aktörer, vars tjänster eller verksamheter kan bidra till att lösa de utmaningar som finns kring överföringskapaciteten i Arboga kommun.